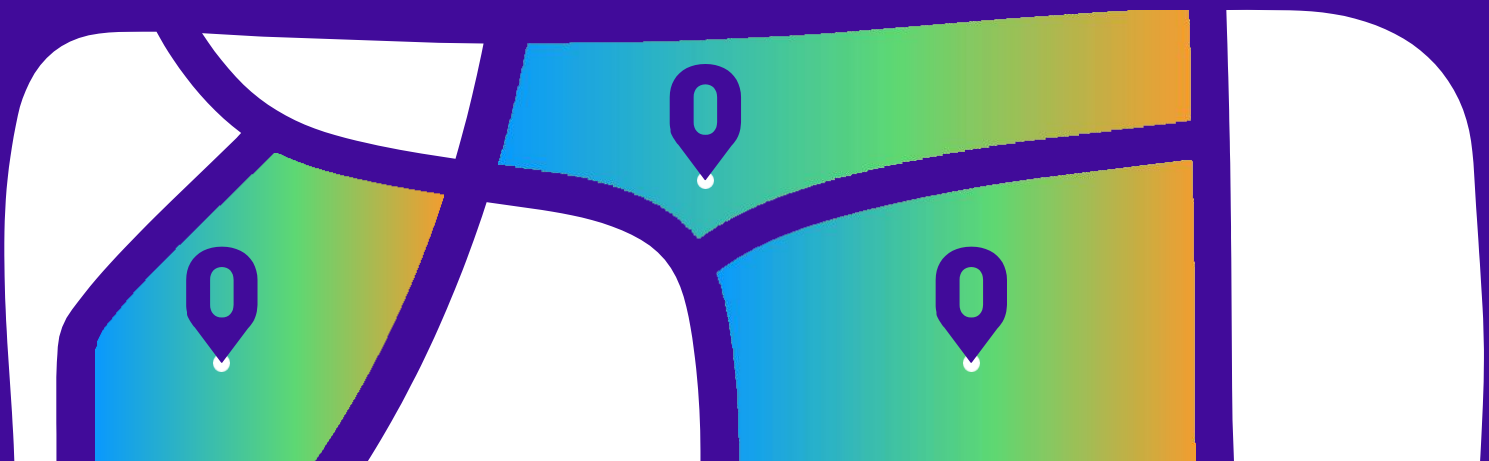

ELVA LINNA NOORUSE PIIRKONNA TEEKAART

Integreeritud renoveerimise metoodika rakendamine Elva
linna Nooruse korterelamute piirkonnas

[18 03 2025]

Funded by the European Union.

Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Health and Digital Executive Agency (HADEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
	Nooruse piirkond Elvas	3
2.	Olukorra ülevaade	3
	Elva linn ja sellele iseloomulik.....	3
	Nooruse piirkond.....	4
3.	Nooruse piirkonna teekaardi koostamise protsess	8
	Kaasamine, küsimustik ja paikvaatlused	8
	Piirkonna arengustsenaariumid.....	10
4.	Nooruse piirkonna visioon 2035	11
5.	Tegevuskava.....	12
5.1	Sotsiaalne kogukondlik areng.....	13
5.1.1	Korteriühistute tugevdamine – läbiv tegevus.....	13
5.1.2	Piirkondliku aktiivgrupi loomine	13
5.1.3	Ühtse inforuumi edendamine	14
5.1.4	Partnerluse ja taotlusvõimekuse tõstmine aktiivgrupis	14
5.1.5	Nooruse piirkonda/kogukonda esindava MTÜ ja vallavalitsuse partnerlus	15
5.1.6	Sotsiaalsete rühmade aktiveerimine	15
5.2	Füüsilise keskkonna areng	16
5.2.1	Korterimajade rekonstrueerimine – läbiv tegevus	16
5.2.2	Piirkonna ruumiplaani koostamine.....	16
5.2.3	Parkimisvõimaluste parandamine.....	17
5.2.4	Ühise õueala kujundamine: maastikukujundus, haljastus	17
5.2.5	Jalgteede võrgustiku arendamine.....	18
5.2.6	Liikluse rahustamine ja turvalisuse tõstmine.....	18
5.2.7	Uute korterimajade ehituse planeerimine	18
5.3	Majanduslik areng	18
5.3.1	Säästlik majandamine – läbiv tegevus.....	18
5.3.2	Toetuste kaasamise võimekuse loomine ja toetuste aktiivne taotlemine	19
5.3.3	Vahetusmajanduse ja pop-up kaubanduse arendamine	20
6.	Kasutatud metoodika	20

1. Sissejuhatus

Nooruse piirkond Elvas

Elva linna Nooruse kortermajade piirkond pärineb 1980ndate lõpust ning koosneb varasemalt rekonstrueeritud korterelamutest, rekonstrueerimise ootel olevatest korterelamutest ning nende vahelisest avalikust ruumist. Nõukogudeaegsed elamupiirkonnad, nagu ka Nooruse piirkond, rajati peamiselt tüüpprojektide järgi, eesmärgiga majutada võimalikult palju inimesi väiksele pinnale ja seda minimaalse ehitusmaksumusega. Ajal, kui soojusenergia maksumus oli madal, ei pööratud tähelepanu ka hoonete isolatsioonile. Esteetilise üksluisuse põhjusteks olid nii ideoloogia kui majanduslikud ja tehnilised piirangud. Domineeris modernistlik arhitektuur, kus peamiseks eesmärgiks oli funktsionaalsus ja odavus ning eelistati tüüpprojekte, mida sai kiirelt toota ja püstitada.

Kuigi selliseid piirkondi iseloomustavad valdavalt väikesed korterid, on Nooruse piirkond üks viimaseid tolleaegseid rajatud korterelamupiirkondi, kus korterid kavandati avaramad, suuremate köökidega ning rõdudega. Tüüpselt on aga probleemiks elamute kehv heli- ja soojusisolatsioon, mis ei taga tänapäevaseid mugavaid ja ressursisäästlikke tingimusi.

Majandustingimuste ja -nõuete muutuse tõttu hoogustunud rekonstrueerimislaine on toonud viimastel aastatel hulgaliselt korterelamute energiatõhusamaks muutmist, mistõttu on ka hoonete välimus oluliselt paranenud. Vähem tähelepanu on aga jagunud elamute ümber paikevale avalikule ruumile. Hoonete ümber paiknev avalik ruum on valdavalt autokeskne, vaba aja veetmise võimalused on piiratud ning esinevad liikluskorraldusest tingitud ruumiturvalisuse probleemid. Ühistegevuseks mõeldud kogukonнаруume ei ole ka hoonetes sees. Kokkuvõtvalt avaldab selline keskkond pärssivat mõju elanikkonna lõimumisele ega tugevda ka kogukonna ühtsustunnet. Vananenud elukeskkond ei vasta enam tänapäeva kvaliteetse linnaruumi aluspõhimõtetele ega [Euroopa Uue Bauhausi](#) visioonile, mis rõhutab esteetikat, jätkusuutlikkust ja kaasavust.

Nooruse piirkonna tark ja mõtetatud uuendamine loob võimaluse siduda kaasaegsed lahendused rohelise, ligipääsetava ja elava linnaruumiga, pakkudes elanikele paremat elukvaliteeti ning tugevdades kohalikku kogukonda ja majandust. Arengu oluliseks eduteguriks on ka elanike digipädevuse tõstmisesse panustamine. Nii on võimalik tagada sujuv üleminek nutikamale ja kaasavamale elukeskkonnale.

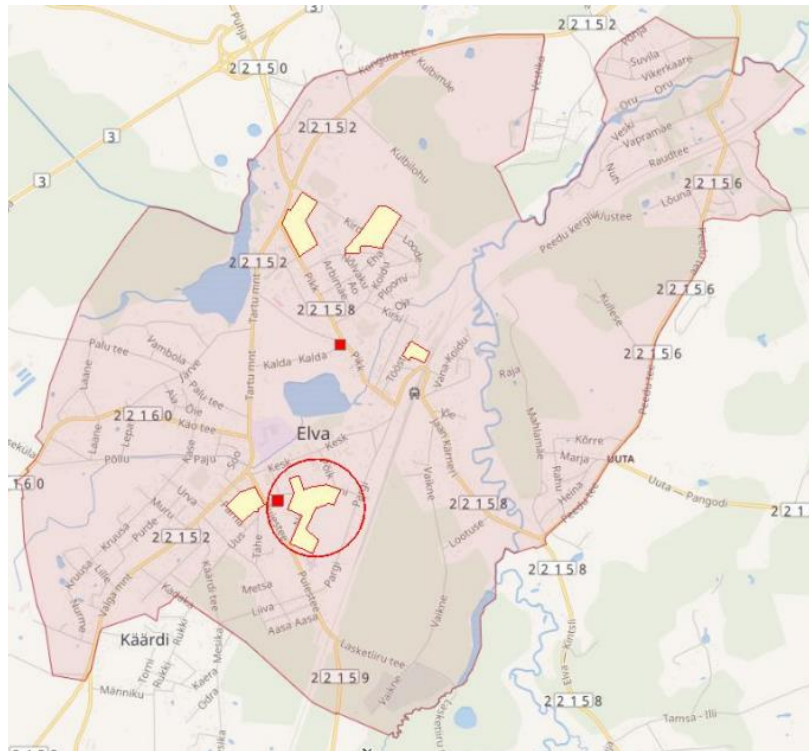
2. Olukorra ülevaade

Elva linn ja sellele iseloomulik

Elva on 5700 elanikuga väikelinn Lõuna-Eestis, samanimelise valla keskus. Linna elu mõjutab palju 27 km kaugusel asuv Tartu linn – ülikoolilinn ja regioonikeskus, elanike arvult suuruselt teine linn Eestis. Elvat ühendab Tartuga maantee ja tihe ühistranspordiliiklus, sh 4 rongiühendust päevas. Elva linna pindala on 9.9 km². Linnale on iseloomulik madal hoonestus ning rohealade ja veekogude rohkus.

Eramajade piirkondade vahel paikneb 5 suuremat korterelamu piirkonda – Nooruse, Õuna tänava, Arbimäe, Kirde ja Tööstuse piirkonnad. Nooruse tänava piirkond paikneb kesklinna vahetus

läheduses ja on neist piirkondadest kõige looduslikuma elukeskkonnaga, paiknedes parkmetsa piiril.

Joonis 1 Elva linna korterelamute piirkonnad ja Nooruse piirkonna asukoht

Nooruse piirkond

Nooruse korterelamute piirkonna moodustavad 11 krunti, millest 6 on hoonestatud kortermajaga (vt joonis 2). Krundid on ümbritsetud valdavalt kõrghaljastusega ja hoonete vahelised kaugused on pigem suured. 2024. aasta seisuga elas piirkonna korterelamutes kokku ligikaudu 450 elanikku.

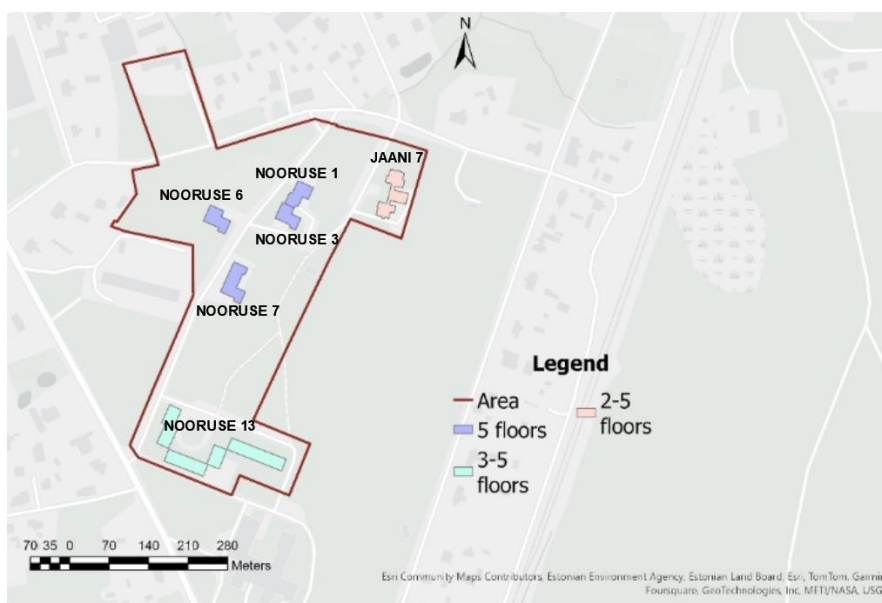
Joonis 2 Elva linna korterelamute piirkonnad ja Nooruse piirkonna asukoht

Piirkonna majad on 3-5 korruselised ning korterite arv majades on erinev – 15 kuni 102 korterit. Kokku on piirkonnas 181 korterit ning nende suurused varieeruvad 1- kuni 4-toalisteks. Enamus korteritest on 3-toalised (52% kogu korterite arvust) ja piirkonna eripäraks on, et ka 4-toalisi kortereid on suhteliselt palju (25% kogu korterite arvust). See muudab piirkonna üheks avaramate eluruumidega korterelamu piirkonnaks Elva linnas. Vähem on elamutes 1- ja 2-toalisi kortereid, vastavalt 9% ja 14%. Nooruse piirkonna vabadele kinnistutele ala põhjaservas on algatatud detailplaneering kolme kuni 4-korruselise uue kortermaja ehitamiseks.

Hoonete välimus on korrektne, aga hoonete ümber paiknev avalik ruum on pigem tagasihoidlik. Olemasolevatest hoonetest on hetkel rekonstrueeritud kaks kortermaja ning nende väljanägemine on värske. Renoveerimistööd tehti 2015. ja 2016. aastal, mis aga tähendab, et projekteeritud ja ehitatud lahendused ei pruugi vastata tänastele ootustele ja nõuetele hoone energiatõhususe osas.

Foto 1 Nooruse tänava kortermajad ja ümbritsev hooviala 2024

Joonis 3 Kortermajade paiknemine Nooruse piirkonnas

Kõrgeima energiamärgisega korterelamu on Nooruse 13 (rekonstrueeritud), mille energiamärgis on D. Nooruse 1, Nooruse 3 ja Jaani 7 energiamärgis on klass E (rekonstrueeritud). Nooruse 6 ning Nooruse 7 energiamärgis on F, mis on naabruskonna madalaim. Ükski hoonetest ei täida C klassi märgise nõudeid, mida sätestavad energiatõhususe miinimumnõuded.

HOONE	SEISUKORD	MONITOORITUD AASTAD	KLASS	ENERGIAKASUTUS kWh(m ² a)
Jaani 7	rekonstrueeritud	2013	E	ei ole täpsustatud, vahemik on 181-220 kWh(m ² a)
Nooruse 1	ei ole rekonstrueeritud	2016 - 2018	E	212 kWh(m ² a)
Nooruse 3	ei ole rekonstrueeritud	2018 - 2020	E	203 kWh(m ² a)
Nooruse 6	rekonstrueerimisel	2013 - 2015	F	224 kWh(m ² a)
Nooruse 7	rekonstrueerimisel	2012 - 2014	F	231 kWh(m ² a)
Nooruse 13	rekonstrueeritud	2016 -2018	D	177 kWh(m ² a)

Tabel 1 Hoonete energiatõhusus Nooruse piirkonnas (allikas: Eesti ehitusregister)

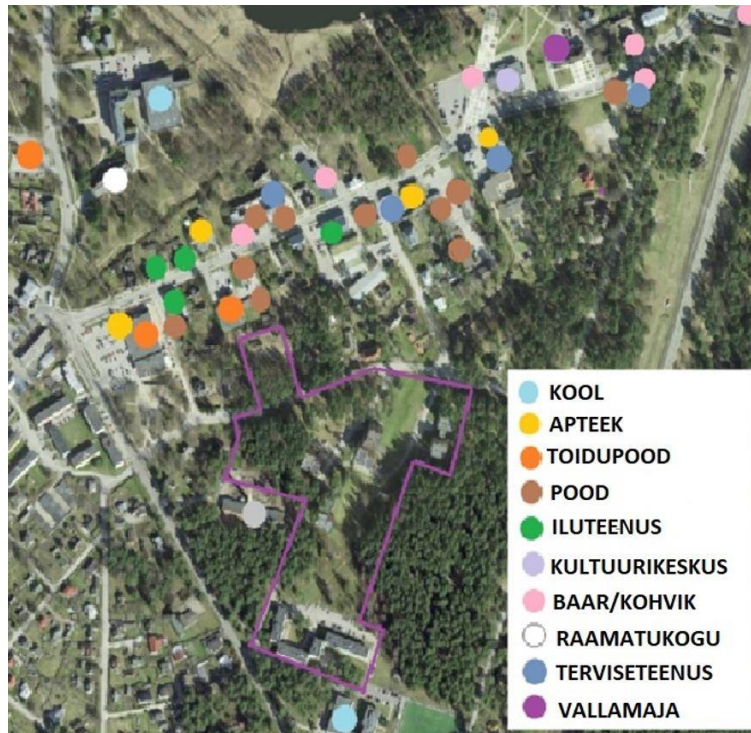
Nooruse 1 ja Nooruse 3 elamutele on väljastatud hoonete rekonstrueerimise load ning Nooruse 6 ja 7 rekonstrueerimisega on tänaseks, 2025. aastaks, alustatud. Kortermajad, mis esmasel pilgu tundusid oma arhitektuurse lahenduse tõttu külastajale justkui lõpetamata ehitistena, saavad uue, omavahel harmoneeruva lahenduse ning seetõttu paraneb lisaks energiatõhususele ka piirkonna atraktiivsus.

Foto 2 Nooruse 6 ja 7 hoonete rekonstrueerimine 2025 aastal

Nooruse piirkond on oma loomult avatud ala, mis ühendab läbivate jalgteedega südalinna raudteearse linnaosaga. Seega füüsiline ligipääsetavus piirkonnale on pigem hea. Hoonete endi ligipääsetavus on aga piiratud. Ka rekonstrueeritud hoonetesse on liikumispuudega inimeste sisenemine raskendatud, sest sissepääsud korteritesse asuvad poolkorrustel. Ühelgi korrusmajal ei ole kõrgematele korrusele pääsemiseks lifti. Piirkonda iseloomustab elanike soov saavutada pigem tarbimissääst ning ligipääsetavuse aspekt ei ole ka uutes rekonstrueerimisprojektides primaarne.

Piirkonna ligipääsetavus teenuste kättesaadavuse osas on väga hea. Nooruse kortermajad asuvad vaid paarisaja meetri kaugusel linna peatänavast, kuhu on koondunud valdav osa väikelinna kauplustest ning era- ja avalikest teenustest. Piirkonnas endas era- ega avalikke teenuseid ei pakuta. Ülevaate lähedal paiknevate teenuste tihedusest annab järgnev joonis.

Joonis 4 Teenuste paiknemine Nooruse piirkonna kontaktalal

Roheluse ja hea elukeskkonna mõistes on Nooruse piirkond teistest Elva linna korterelamute piirkondadest oluliselt suurema hea elukeskkonna potentsiaaliga. Idas piirneb Nooruse korterelamute ala parkmetsaga, mis eraldab piirkonda raudteest. Metsapark lisab piirkonnale Elvale omast rikkalikku rohelust. Kogu elamute ümbrus on palistatud kõrgete mändidega. Piirkonna roheluse protsent on 46%, asfaldi vm kõvakattega pind moodustab alast 34 % ning hoonete alune pind 20%.

Piirkonna suureks plussiks on selle keskel asuv munitsipaalmaa (haljasala), mille otstarve on virgestuse maa-ala. Sinna on võimalik rajada puhkamise, sportimise ja kultuuriga seotud rajatisi. Korterealamute kinnistud on seevastu aga väga väikesed. Neil puuduvad kaasaegsed vaba aja veetmise võimalused sh avaliku ala puhkerajatised, samuti ei mahu kinnistutele ära vajalik parkimine. Parkimislahendus on piisav vaid piirkonna kõige suuremal korterelamul, mis on aga selle siseõue muutnud valdavalt suureks asfalteeritud autokeskseks alaks. Sellised alad ei soosi sidusat haljasala kasutamist korterelamute vahelisel ühisalal, sest rohelised ja turvalised ühenduskoridorid haljasalale liikumiseks puuduvad ning liikumine alale on ebamugav ning sageli isegi ohtlik.

Nooruse piirkonna sotsiaalne sidusus on pigem tagasihoidlik. Naabermajade elanikud ei suhtle reeglina teiste korterelamute elanikega, suuremates majades ei pruugi elanikud tunda isegi oma naabreid. Kuna puudub ka erinevate vanusegruppide sotsiaalset lõimumist toetav ühine infrastruktuur, ei ole suhete paranemine ilma ruumisekkumisteta tõenäoliselt võimalik. Küll aga vaadates elanike jagunemist vanusegruppidesse on pool elanikkonnast tööealised (31-60 aastased), mis näitab piirkonna potentsiaalset võimekust panustada ühistegevustesse ning selle koordineerimisse.

Digitaalselt nutikate lahenduste kasutus piirkonnas on tagasihoidlik. Loodud on küll ühine sotsiaalmeedia platvorm, kuid see ei ole ülemäära aktiivses kasutuses. Pigem kasutatakse ühiste

teavituste saatmiseks haldusfirma veebiplatvormi ning Elva linna kogukonna sotsiaalmeedia platvormi, sest linn on väike ning kogukondi puudutav info valdavalt teemaühtne. Vallas pakutavad digitaalsed teenused ja taotlemisvõimalused on kõigile digipädevatele piirkonna elanikele ligipääsetavad kuna piirkond on kaetud interneti ühendusvõrguga. Digitaalne ligipääsetavus võib olla piiratud vanemaealistel, kellel puuduvad vastavad vahendid ja oskused ning tugigrupp, kes neid juhendaks.

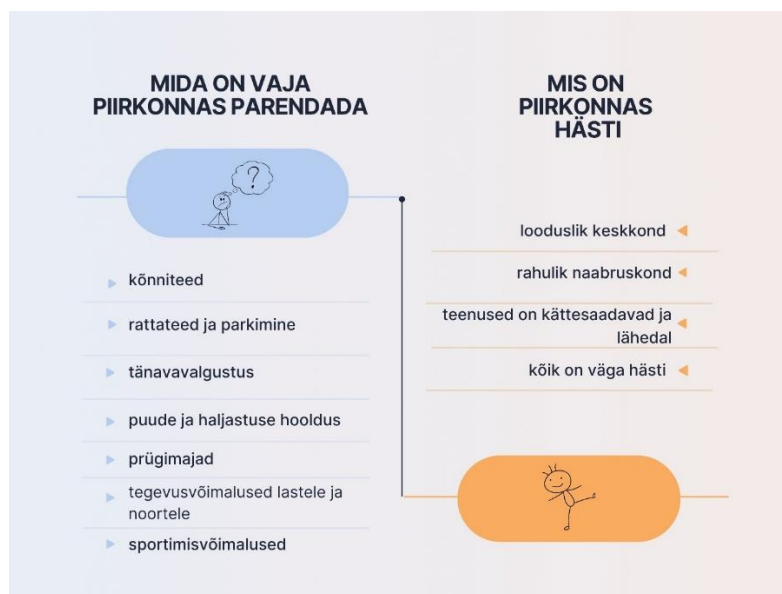
3. Nooruse piirkonna teekaardi koostamise protsess

Nooruse piirkonna teekaardi koostamine algas juba 2024. aasta alguses. Selleks viidi läbi mitmeid erinevaid tegevusi: baasanalüüs piirkonna paremaks mõistmiseks, küsitlus ja mitmed kohtumised piirkonna elanike ja teiste huvirühmadega. Täpsema ülevaate tegevuste sisust annavad järgnevad alampeatükid. Piirkonnas kasutatud metoodikast annab ülevaate ptk 6.

Kaasamine, küsimustik ja paikvaatlused

Nooruse piirkonna teekaardi loomise protsessis viidi läbi elanike küsitlus, paikvaatlused ning mitmeid kohtumisi nii elanike kui sidusgruppidega. Kaasamisprotsessis on lisaks digitaalsete andmete hankimisele ja tavapäraste digivahendite kasutamisele rakendatud ka veebiplatvormil täidetava küsimustiku edastamist, kuid kättesaadavuse tagamiseks saadeti küsimustik elanikele ka haldusfirma vahendusel otsepostitustega. Samuti korraldati Nooruse piirkonnas tutvumiseks ja sotsiaalsuse tõstmiseks füüsiline kohtumine, kus oli samuti võimalik küsimustikule vastata.

Küsitluse eesmärk oli saada vahetu sisend piirkonnas igapäevaselt elavatelt ja seda kasutavatelt elanikelt. Küsimustik keskendus elanike profiilile (vanus ja perekonnaliikmete arv), eluruumi karakteristikutele (milline hoone, toalisus), liikumiseelistustele (auto, jalgratas, jalgsi liikumine), vaba aja veetmise võimalustele (avaliku ruumi võimalused) ja kvaliteedile. Küsimustikule vastas 79 piirkonna inimest, kes valdavalt esindasid ühte leibkonda. Vastustes keskenduti ennekõike elukeskkonna parandamise vajadustele, samas toodi välja ka juba olemasolevad piirkonna positiivsed aspektid. Alloleval kokkuvõtval joonisel on kujutatud piirkonna elanike poolt enimnimetatud parandamist vajavad teemad ning piirkonna positiivsed näitajad.

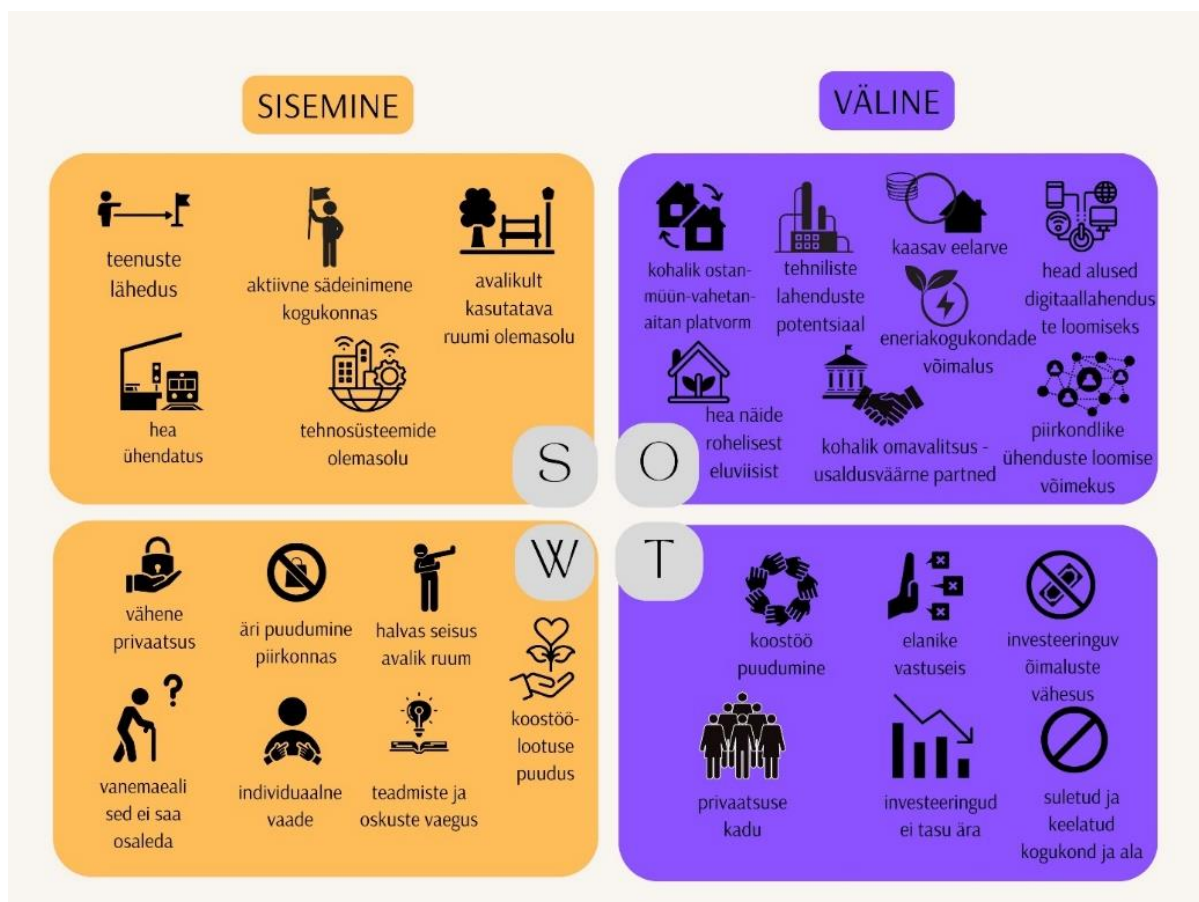
Joonis 5 Nooruse piirkonna elanike tähelepanekud (allikas: elanike küsitlus)

Piirkonnas läbi viidud paikvaatlused, mis olid sisendiks ka analüüsi koostamisel, andsid kinnitust nii elanike nimetatud suuremate kitsaskohtade kui ka arengupotentsiaali osas.

Lisaks esmasele küsitlusele analüüsisid piirkonna elanikud, huvirühmad ja eksperdid piirkonna visiooni kujundamiseks ka piirkonna tugevusi, nõrkusi, ohtusid ja võimalusi, mis võeti kokku SWOT-analüüsi tulemustes (Joonis 6). Analüüsi põhjalikuma tulemiga saab tutvuda Lisas nr 1.

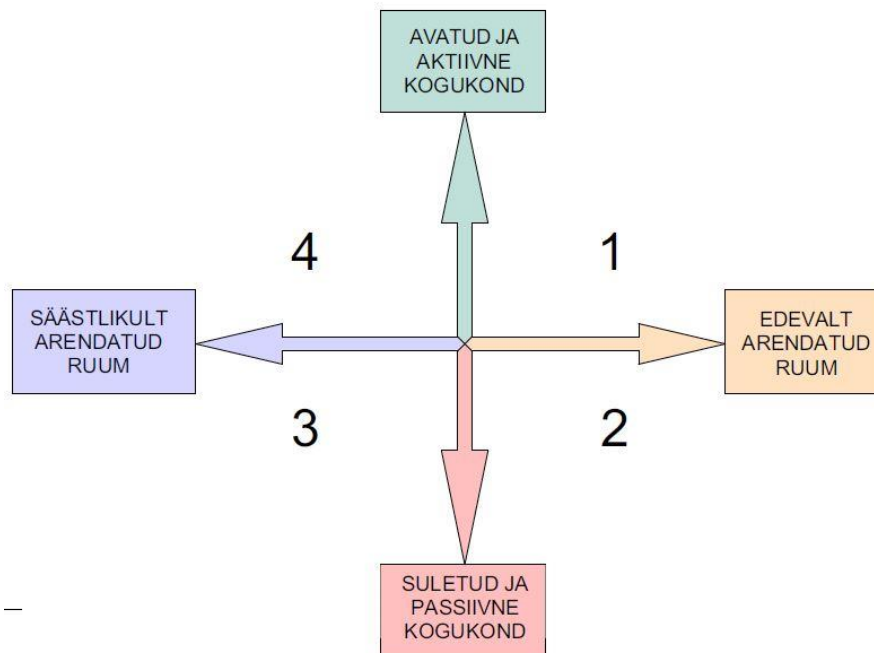
Foto 3 Töötuba Nooruse piirkonna elanike, huvigruppide ja kohaliku omavalitsuse spetsialistidega

Joonis 6 Nooruse piirkonna SWOT analüüsi tulemus (S- tugevused, W- nõrkused, O- võimalused, T- ohud)

Piirkonna arengustsenaariumid

Töötubade tulemusel valminud piirkonna SWOT analüüsi järel arutleti piirkonda mõjutatavate trendide ja arengusuundade üle ning koostati neli tulevikustsenaariumi. Nendeks olid **avatud ja aktiivne kogukond**, millele vastandus **suletud ja passiivne kogukond** ning teisalt **säästlikult arendatud ruum** vastandumas **edevalt arendatud ruumiga** (Joonis 7).

Joonis 7 Nooruse piirkonna võimalikud arengustsenaariumid

Arutelu ja analüüsi tulemusel jõuti arusaamisele, et piirkonna praegused sisemised arengueeldused on kõige enam kooskõlas suletud kogukonna ning säästlikult arendatud ruumi stsenaariumiga (stsenaarium nr 3), kus tegemist on pigem suletud ja passiivse kogukonnaga, kes seetõttu ei pane suuri ootusi ega tee ka pingutusi avaliku ruumi arendamiseks. Leiti, et piirkonna elujõu säilitamiseks ja elanike hea elukvaliteedi tagamiseks on vaja suurendada kogukonna avatust ja aktiivsust, muuhulgas otsides uusi arenguvõimalusi koostööst vallavalitsusega ehk **suunata piirkonna elanike tegevusi stsenaarium nr 4 poole**. Seda stsenaariumi iseloomustab **säästlikult arendatud linnaruum**, mille **kogukond on aktiivne, kuid kalkuleeriv**. Muudatused kogukonnas tehakse käepäraste vahenditega ning uusi digitaalseid moodsaid lahendusi pigem ei kavandata, taaselustatakse olemasolevad hääbunud lahendused, kasutatakse loodud võimalusi neid täiendades. Kogukond arvestab elanike maksevõimega ning on orienteeritud isetegemise mõttemaailmale. Iseloomustavaks on tasaareng - soodne ringmajandus ja looduslikud lahendused. Avatud ja aktiivses kogukonnas on olemas eestvedajad, kes otsivad koostööpartnereid ja välise rahastuse võimalusi (kaasav eelarve, LEADER toetusmeetmed jms).

4. Nooruse piirkonna visioon 2035

Osalusprotsess, mis viidi läbi Nooruse piirkonna elanikke ja piirkonda mõjutavate teiste osapooltega, on andnud veendumuse, et piirkond peab arenema terviklikult ja läbimõeldult. Koostatud tulevikustsenaariumi nimetatakse “Nooruse piirkonna visioon 2035”.

Aastaks 2035 on Nooruse piirkond muutunud kvaliteetse avaliku ruumiga elamualaks, milles paiknevad renoveeritud hooned, kus elab aktiivsete eestvedajatega kogukond ning toimib aktiivne koostöö kohaliku omavalitsusega.

Nooruse piirkonna arengueesmärgid on kogukonnatunde tugevdamine, elukeskkonna parendamine ja majandustegevuse elavdamine.

Joonis 8 Nooruse piirkonna VISIOON 2035

Avalik ruum, mis on kujundatud kohaliku omavalitsuse ja piirkonna elanike ühisloomena sündinud teemaplaneeringut järgides, on ligipääsetav kõikidele ja pakub võimalusi ja eeldusi kogukondlikeks ettevõtmisteks ning sotsiaalse sidususe loomiseks. Piirkonnas hinnatakse kõrgelt säästlikke ja keskkonnasõbralikke lahendusi. Haljastuse ja väikevormide kujundamisel lähtutakse elanike endi soovidest ja ilutajust. Alal on ruumi mitmekesistele tegevustele ja eriilmelistele paikadele sh linnaaiandusele, elurikkuse aladele, istumise ja sotsialiseerumise aladele ning aktiivse tegevuse aladele. Uus kavandatud lahendus annab leevenduse olemasolevatele kitsaskohtadele nagu hoonete ligipääsetavus, korraldamata parkimine ja läbiv liiklusvoog. Üldine elukeskkond on tervikuna vaikne ja rahulik, mis muudab ka piirkonna elanikud rahulikumaks ja õnnelikumaks.

Hooned on 2035. aastal Nooruse piirkonnas renoveeritud. Olemasolevad kortermajad ja piirkonda kavandatavad uued elamud harmoneeruvad visuaalselt, uushoonestuse arhitektuur rikastab piirkonda ja on mugavuste poolest võrdväärne olemasolevaga. Saavutatud on oluline energiasääst. Korteralamute ümbrus harmoneerub omavahel ning on uute hoonete ümbrustega lõimunud ja riskasutatavad.

Piirkonna digitaalsete moodsaid lahendusi katsetatakse võimaluse tekkimisel kuid ennekõike elustatakse olemasolevaid andes neile võimaluse toimimiseks.

Eesmärk on saavutada säästlikult arendatud linnaruum, mille kogukond on aktiivne ent kalkuleeriv.

Piirkonda iseloomustab ringmajandus, looduslikud lahendused – tasaareng. Muudatused kogukonnas tehakse kasutades soodsaid nutikaid lahendusi. Kogukond arvestab elanike maksevõimega ning on orienteeritud „teeme ise“ mõttemaailmale. Selline tasakaalus areng kogukondliku koostöö, nutika ja säästliku majandamise ja digitaalsete abivahendite kasutamise elavdamise vahel on muutnud Nooruse piirkonna vastupidavaks ja uuenduslikuks kogukonnaks, kus arengu eelduseks on võtmeisikute olemasolu, koostöö kohaliku omavalitsusega ja suurenenud elanike üldine sotsiaalne sidusus.

5. Tegevuskava

Tegevuskava sisaldab kolme peamist tegevussuunda:

- **Sotsiaalse kogukondliku arengu edendamine**
- **Füüsilise elukeskkonna kvaliteedi tõstmine**
- **Majanduslike võimaluste loomine**

Kogukonna ja omavalitsuse ühisloomena koostatud tegevuskava valideerimisel seati valdkondade tegevused prioriteetsesse järjekorda. Praktikas on nende tegevussuundade tegevused omavahel läbi põimitud, loovad vastastikku eeldusi. Tegevuskava elluviimise võtmeteguriks on koostöö kohaliku omavalitsuse ja piirkonna elanike vahel, mida hõlbustab ja võimestab digitaalsete lahenduste olemasolu. Igas valdkonnas on tegevused, mis on läbivalt olulised ning nende elluviimine on oluline paralleelselt läbi kogu tegevuse.

Joonis 9 Valideerimistööta tulemusel selgunud Nooruse piirkonna tegevuskava

5.1 Sotsiaalne kogukondlik areng

5.1.1 Korterühistute tugevdamine – läbiv tegevus

Vajalik on piirkonna majade korteriühistute tugevdamine – majandusliku mõtlemise arendamine ning omavastutuse suurendamine. Hetkel on korterelamute ühise elu isekorralduse võime kesine. Olulise osa tavapäraest korteriühistu tegevustest teeb munitsipaaltegevõte (Elva Varahalduse OÜ). Kaasnevad haldustasud vähendavad ühistute omafinantseerimise võimet. Probleeme on korteriühistute üldkoosoleku kvoorumi kokku saamisega. Majandusliku mõtlemise tõstmise eesmärgil on kavas Eesti Korterühistute Liidu (EKÜL) koolitused. Pikemas perspektiivis on otstarbekas, et korteriühistud võtaksid tagasi haldusfirmale delegeeritud ülesanded.

Valideerimiskohtumisel selgus, et Elva Varahalduse OÜ on juba andnud suuremale jaole korteriühistutele tagasi nende juhtimis- ja otsustusõiguse ning on huvitatud pigem ainult hooldusteenuse pakkumisest.

5.1.2 Piirkondliku aktiivgrupi loomine

Et piirkond tervikuna saaks areneda ning head mõtted saaksid teoks, tuleb kogukonnas leida üles aktiivsed inimesed, kes tahavad kogukonda panustada ning kellest moodustuks Nooruse piirkonna aktiivgrupp. Nooruse piirkonna teekaardi loomise töötubades on osalenud mitmed piirkonna heast käekäigust hoolivad inimesed, kes võiksid ka edaspidi kõneisikuks olla ning

vajalikke otsuseid teha. Kogukonna aktiivgrupp peab olema korteriühistule toetav lüli. Kindlasti vajab seesugune aktiivgrupp tuge vallavalitsuselt, kes saab toetada gruppi koosolekute ja koolituste korraldamisega (näiteks kaasates EKÜL), tegevuste koordineerimise ja aktiivgrupi motivatsiooni hoidmisega.

5.1.3 Ühtse inforuumi edendamine

Nooruse piirkond vajab oma ühist sotsiaalmeedia kanalit tavapärases suhtluskeskkonnas, milleks kõige sobivam on Facebook. Hetkel digikanalina kasutatav korteriühistute KORTO keskkond ei ole oma ülesannet täielikult täitnud. Loodaval sotsiaalmeedia kanalil vahetatakse olulisemat ning sh ajakriitilist informatsiooni ja korraldatakse teenusevahetust. Vähemalt algperioodil on vajalik vallavalitsuse tugi kanali loomisel ja administreerimisel. Omavalitsus võib olla platvormi kaashaldur.

Kogukonna haavatavamad liikmed, sh vanemad inimesed, kelle digitaalne võimekus ei ole kas vahendite või oskuste puudumise tõttu teiste liikmetega võrreldav, vajavad aktiivgrupi tuge või kõneisikut, kes teemasid vahendaksid, või digipädevust tõsta aitaksid. Digivahendite kättesaadavuse osas peaks sujuma koostöö valla sotsiaalosakonna spetsialistidega, kes vastavad lahendused seda vajavate inimesteni aitaksid viia.

5.1.4 Partnerluse ja taotlusvõimekuse tõstmine aktiivgrupis

Kogukonna aktiivgrupi üheks loogiliseks edaspidiseks sammuks on Nooruse elamupiirkonna elanikke koondava mittetulundusühingu loomine, mis loob võimaluse ühiste huvide rahastamiseks erinevatest meetmetest toetusi küsida. Piirkondliku ühisorganisatsiooni olemasolu tugevdab ka piirkonna identiteeti ja kuvandit, tagades muuhulgas piirkonna kinnisvara väärtuse kasvu.

Hetkel domineerib piirkonnas korterikeskne vaade - oluline on korteris toimuv ja olev; trepikojad, majad ja õuealad on vähekasutatud ja seega ka teisejärgulised. Haldusfirma tegevus jääb ideeliselt poolikuks, sest see ei pööra piisvalt tähelepanu õuealadele, nende arendamisele ning sealt lähtuvalt ka piirkonna sotsiaalsele heaolule. Korteriühistud aga ei suuda ega taha seda tühimikku hetkel täita. Ühistevõimete puudumises ei nähta ka suurt probleemi, samuti ei suudeta formuleerida põhjusi, miks majade elanikud omavahel ei suhtle.

Elamupiirkonna ühine mittetulundusühing (MTÜ) võimaldab olla oluline koostööpartner vallavalitsusele ja osaleda erinevates toetusmeetmete taotlemises. MTÜ ülesandeks on piirkonna prioriteetsete tegevuste kokku leppimine ning tegevuste rahastamiseks väliste vahendite kaasamine - taotluste esitamine kohaliku omavalitsuse toetusmeetmetesse (nt. kaasav eelarve, parklate ja prügimajade väljaehitamise toetus, fassaadide ja piirdeaedade värvimise teotus, projektitoetus), aga ka Euroopa Liidu toetusmeetmetesse (nt LEADER). Samuti saab MTÜ luua ühisosa olemasolevate kortermajade elanike ning piirkonda rajatavate uute elanike vahel. MTÜ loomisel on tõenäoliselt vajalik vallavalitsuse poolne eestvedamine.

Kodanikualgatuse kaudu lähenemiseks on lisaks MTÜ loomisele võimalik luua aktiivgrupist näiteks ka seltsing, kuid arvestada tuleb kokkuleppevormi sisuga. MTÜ on juriidiline isik, registreeritud äriregistris ning tal on omaette õigused ja kohustused. MTÜ liikmed ei vastuta oma varadega ühingu kohustuste eest. Pikaajalise tegevuse puhul, nagu seda on piirkonna arengu eestvedamine, on MTÜ parim lahendus organiseerumiseks. Seltsing aga seevastu on lihtsalt kirjalik kokkulepe vähemalt kahe inimese vahel ning tegu ei ole juriidilise isikuga. Seltsingu liikmed

vastutavad isiklikult kõikide seltsingu kohustuste eest. Seltsing sobiks asutada juhul, kui seltsingu tegevus on lühiajaline ja mitteametlik.

Joonis 10 MTÜ ja Seltsingu erisuste selgitus

5.1.5 Nooruse piirkonda/kogukonda esindava MTÜ ja vallavalitsuse partnerlus

Vallavalitsuse poolset eestvedamist ja tuge nõuab ka Nooruse elamupiirkonna ühistegevuse käivitamine laiemalt. Vallavalitsus saab julgustada passiivsemaid korteriühistuid, et need alustaksid samuti majade rekonstrueerimiseks vajalike toimingutega (üldkogu otsused, projekteerimine, hanked), muuhulgas kaasates selleks EKÜL ja eeskujulike elamupiirkondade aktiviste vallast (nt Puhja piirkonna aktiivi) ja mujalt. Vajalik on vallavalitsuse spetsialistide proaktiivne teavitustöö toetusvõimalustest ja nõustamine projektitaotluste kirjutamisel. Eesmärgiks on projektitaotluste kooskirjutamise praktika juurutamine. Vajadusel peaks vallavalitsus pakkuma kaasfinantseerimist edukates projektides. Partnerluse fookuseks lähiaastatel saab piirkonna ruumiplaani koostamine ja elluviimine (vt. füüsilise keskkonna arengu osa).

5.1.6 Sotsiaalsete rühmade aktiveerimine

Eraldi aktiveerimist ja ühistegevustesse kaasamist vajavad mitmed sotsiaalsed rühmad – tööealised, eakad, vähemusrahvused, noored.

Tööealisel elanikkonnal on keskne koht kogukonna välja kujunemisel ja ühishuvide tekkel. Samas käib oluline osa töötavast elanikkonnast tööl kaugemal (Tartus ja mujal) ning jõuab koju alles õhtul, hämaras ja pimedas. Piirkonnas puuduvad aga ühised sise- või välisalad, mis sobiksid sotsialiseerumiseks töövälisel ajal. Seetõttu on oluline selleks sobivate ühiste väli- ja siseruumide välja arendamine (vt. ka füüsilise keskkonna arengu osa) ning ühistele tegevustele suuna ja sisu andmine (paranduskoda, spordivarustuse baas, käsitööruumid jms).

Piirkonnas elab palju eakaid, kelle elu ja liikumine on sageli piiratud oma korterisisesele. Samas on nende potentsiaal juba arvukusest tulenevalt piirkonna kogukondliku arengu edendamisel suur – alustades heakorrast (lilled jms) kuni kogukondliku lapsehoiu ja naabrivalveni. Oluline roll eakate aktiveerimisel peaks olema valla päevakeskusel, üheks võimaluseks on ürituste viimine piirkonda ja piirkonna eakate proaktiivne kaasamine oma tegevustesse, samuti uute tegevuste algatamine, mis toetaksid elamupiirkondade kogukondlikku elu. Paljude eakate sotsiaalse aktiivsuse üheks eelduseks on nii füüsilise ligipääsetavuse lahenduste rakendamine hoonetes

(vähemalt 1-korruseni ligipääsetavus ka vähese liikuvusega inimestele) ja õuealal kui ka digipädevuse ja -ligipääsetavuse tõstmine (vt informaatika arendamine).

Oluliseks probleemiks on ka vähemusrühvuste (hetkel peamiselt ukrainlased ja venelased) eraldatus. Nii kultuurilistel kui ka keelelistel (eesti keele oskus) põhjustel hoiavad nad pigem omaette. Nende potentsiaali avamiseks ja kogukonda kaasamiseks tuleb teha täiendavaid jõupingutusi, mh näiteks keelekohvikute vormis.

Ära ei tohi unustada, et üheks oluliseks sotsiaalseks rühmaks on ka piirkonnas elavad noored ja lapsed, kellel on sageli lennukad ideed ning võime mõelda nn kastist välja. Noorte kaasamine on kindlasti kogukondliku aktiivgrupi ning valla vastutusalas. Mõttetalgud selle vanuserühmaga, info jagamine noorte omaalgatusliku fondi kohta, millega on võimalus taotleda ühiste tegevuste jaoks raha, on esmasel omavalitsuse ja aktiivgrupi sammud, mis aitavad luua kaasava arendustegevuseni piirkonnas. Noorte aktiveerimiseks tuleb neile võimaldada nii kvaliteetne ruum avalikul alal kui näites ühisala hoonete keldrikorrustel, kuhu saaks teha nt ühised mänguruumid (turnimise/ronimise aladega vms) ning anda võimalus ühisürituste korraldamiseks. Tegevust toetavaks lülits saab olla naabruskonnas asub koolihoone.

5.2 Füüsilise keskkonna areng

5.2.1 Kortermajade rekonstrueerimine – läbiv tegevus

Kõik piirkonnas asuvad kortermajad rekonstrueeritakse vähemalt energiatõhususarvu klassi C hooneteks (miinimumnõuded). Taastatakse ka hoonete konstruktsiooniline stabiilsus, mis osade majade puhul on kahjustatud varasemate projekteerimis- ja ehitusvigade tõttu soisel alal, mis asub raudtee vibratsiooni mõjualal. Juba rekonstrueeritud, kuid C energiaklassile mittevastavate hoonete osas tuleb EKÜL-il ja kohalikul omavalitsusel korteriühistuid nõustada, kuidas energiatõhususe miinimumnõudeid täita.

Hetkel on piirkonnas rekonstrueeritud 2 kortermaja kuuest, rekonstrueerimisel on 2 korterelamut (Nooruse 6 ja Nooruse 7) ning ülejäänud 2 kortermaja on alustanud ettevalmistustöödega - neile on koostatud hoonete rekonstrueerimise projektid.

Kortermajade rekonstrueerimisel (või hilisemas remondis) tuleks tagada liikumisprobleemidega isikutele ligipääsetavus vähemalt kortermajade esimesele korrusele, samuti võtta eluhoonete keldreid ja muid üldpindasid ühisesse kasutusse (kola- ja meestekeldrid, ühised pesuköögid, mängutoad jms). Tegevuste kavandamisel nõustab ja motiveerib korteriühistuid EKÜL, kohalik omavalitsus ja haldusfirma.

5.2.2 Piirkonna ruumiplaani koostamine

Piirkonna füüsilise elukeskkonna arengu suunamiseks **koostatakse terviklik ruumiplaan (teemaplaneeringu eskiis)**, mis hõlmab nii ühiskondliku kasutuse ja transpordimaa sihtotstarbega munitsipaalmaad kinnistud, kui ka eraomandis elamumaa kinnistud. Selles määratakse hoonete vahelise maa täpsem maakasutus tegeliku kasutuse alusel (puhkealad, parkimisalad, liikumisteed, aianduse maa, looduslikud rohealad) ja väikeobjektide (mänguväljakud, grillialad, kogukonnaaiad jms) asukohad. Ruumiplaani elluviimisel välditakse ümberkruntimist ja sihtotstarvete muutmist. Maakasutuse küsimused lahendatakse vajadusel kasutuskorra seadmisega.

Piirkonna vahetus läheduses on valla omandis olev avalik puhkeala – Nooruse tänava parkmets – aga ka koolimaja koos sportimisrajatistega. Ruumiplaani lahenduses seotakse piirkond kontaktalaga ning kavandatakse vajalikke tegevusi kontaktalal (nt täiendav parkimisala koolimaja ja jalgpallistaadioni läheduses, spordirajad ja istumispesad parkmetsas).

Terviklik ruumiplaan on vajalik, sest kortermajade kinnistud on väikesed ning seni on autodega juurdepääs majadele ja parkimine lahendatud ohtlikult. Puudub kogukonna sidusust toetav ühine õueala koos tegutsemisvõimalustega. Samas on piirkonnas asuv munitsipaalomandis kinnistu kasutuseta.

Ruumiplaani koostamise eestvedaja ja rahastaja on vallavalitsus, kes kaasab planeerimisprotsessi nii piirkonna elanikud, loodava MTÜ kui ka korteriühistute esindajad. Suuremate ruumiotsuste tegemisel kaasatakse ka lähipiirkonnas elavad linlased, paiknevad ettevõtted (sh kool, keskkatlamaja jms)

5.2.3 Parkimisvõimaluste parandamine

Ruumiplaani alusel ehitatakse ühiseid parkimiskohti ning muudetakse krundikasutust. Õueala ruumikvaliteedi tõstmiseks asendatakse olemasolevad parkimisalad parkimiskohtadega uutes asukohtades. Kaalutakse ühisparkla rajamise võimalust, sh osaliselt tänavamaa arvelt. Piirkonna elanikega räägitakse läbi ja läbiva liiklusvoo teema ning suurparklate liigendamine ning rohekoridoride meetodil ühenduste loomine ühise haljasalaga.

Selleks, et staadionil toimuvate ürituste ajal ei pargiks külastajad Nooruse piirkonna liikluspindadele – saati siis rohealadele – ehitab vald välja kooli juurde kavandatud avaliku parkla. Vajalikuks võib osutada ka väljasõidu piiramine kooli poolt, et takistada läheduses asuvate suure kasutuskooormusega objektides (staadion, koolimaja) korraldatavate ürituste ajal organiseerimata parkimist kortermajade parklatesse. Lisakohtade rajamiseks paigutatakse sobivusel rohualadele võrkrestid.

5.2.4 Ühise õueala kujundamine: maastikukujundus, haljastus

Õueala ruumiline lahendus luuakse piirkonna ühise ruumiplaani raames, mida koordineerib vallavalitsus aga mille loomise juures on kaasatud kogu piirkonna elanikkond, piirkonna aktiivgrupp ning loodav MTÜ. Lahendus peab olema krundiülene, sh arvestama ka uute arendustega. Õueala on piirkonnas valdavalt looduslik, seal domineerib mittekureeritud elurikkus. Õueala rikastavad kogukonna poolt lõimumisürituste raames ise tehtud linnamööbel (pingid, lillekastid – taaskasutatud rehvid) ja istutatud lilleklumbid. Uut kõrghaljastust õuealale ei ole rajatud, kuivõrd läheduses on linnametsad. Lastele mõeldud avalik ruum kujundatakse nutikate lahendustega – näiteks niidetakse rohu sisse minijalgpalliväljak, kiiged kinnitatakse tugevamate puude alumistele okstele. Talvised liuväljakud rajatakse suuremale asfaltplatsile, talviti toimub traditsiooniline perekondlik piirkonna lumelinna ehitus. Kavandatakse asukohad kogukonnaaia loomiseks ning muude täiskasvanute ühistegevust soosivate väikerajatiste ehitamiseks (nt grillpaviljon).

Ühise õueala ja muu tegevustaristu välja arendamisega lahendatakse probleem, kus majade hoovides puudub privaatsus ning õues on keeruline veeta vaba aega, kuna vestlused kostavad lahtistest akendest sisse ning puudub ka varjestus. Luuakse võimalus kortermajade piirkonnas pisut privaatsemaks ajaveetmiseks. Ühised alad ja rajatised ehitatakse majade juurest kaugemale.

Õueala arendamisel tuleb tähelepanu pöörata ka vertikaalplaneerimisele. Korterite vahelise ala pinnas on pehme suurte vihmadega koguneb sademevesi kortermajade vahelise alale ja tekivad suured loigud. Sademevee ära juhtimisel ja kogumisel tuleks eelistada looduslikke lahendusi. Juba kujunenud märjem ala jäetakse selleks sobilikele taimedele ning soositakse loodusliku ala säilimist. Talvekülmade korral saab ala kasutada ka uisuplatsina, kuhu saab lihtsate meetoditega nt valgusketid, teisaldatavad pingid jms luua atraktiivse sportimisala.

5.2.5 Jalgteede võrgustiku arendamine

Piirkonnas kujundatakse välja loogiline jalgteede võrgustik, mis vastab nii piirkonna elanike kui ka kogu kontaktala kasutajate liikumisvajadustele. Kooliõpilaste ja teiste ala läbikäiguks kasutavate inimeste jaoks kujundatakse lihtsate vahenditega ödus rohepromenaad. Jala käimist toetab ka parkmetsas asuv jalgteede võrgustik, kust saab liikuda otse vältides tänaval liikumist. Hetkel on piirkonda kontaktvõõndiga ühendavad teerajad valgustamata ning hooldamata.

5.2.6 Liikluse rahustamine ja turvalisuse tõstmine

Piirkonda läbival ja poolitaval Nooruse tänaval rakendatakse autode liikumiskiirust vähendavaid meetmeid. Hetkel tunneb vähemalt osa elanikest end majade vahelises ruumis ohustatuna, seda nii autoliikluse, puuduva kergliiklustee kui ka vähese valgustatuse tõttu.

Eesmärk on autode liikumiskiiruse alandamine piirkiiruseni 20 km/h. Kaalutakse ka läbiva liikluse sulgemist ning teemaa kasutust parklana. Loodaval õuealal katsetatakse taktikalise urbanismi meetodil füüsilisi lahendusi – tõkised, looked, tänavapinna kitsendamine jms. Tagatakse kogu avaliku ruumi valgustatus pimedal ajal.

5.2.7 Uute kortermajade ehituse planeerimine

Vastavalt valla üldplaneeringule tihendatakse piirkonda uute kortermajadega. Vallavalitsus on algatanud ja korraldab uute eluhoonete ehitamiseks vajalikku detailplaneeringu menetlust.

Uute elumajade kavandamisel piirkonnas arvestatakse olemasoleva hoonestuse paiknemisega, selle väljanägemisega, ruumikasutusega, harjumuspäraste liikumisteedega. Vältida tuleb olukorda, kus tekib (oluline) eristus piirkonna praeguste elanike ja uute kortermajade elanike vahel ruumikasutuse ja väljanägemise osas ning nende väärtuste ja huvide vastandumine olemasolevate majade elanike väärtuste ja huvidega.

5.3 Majanduslik areng

5.3.1 Säästlik majandamine – läbiv tegevus

Füüsiline keskkond naabruskonnas on elanike poolt korrastatud ja kavandatud säästlike lahenduste ja vahenditega. Vältitakse avalike alade üle hooldamist (niitmine, lumekoristus) ja looduslike protsesside häiringuid. Loobutakse osadest sisse ostetud teenustest ning **jõukohaseid asju teeb kogukond ise**. Motiveeritakse elanike aktiivset osalust heakorratöödel (laupäevakud), linnamööbli (nt pingid, lillekastid) ja tegevusvõimaluste (nt laste mänguatrakstioonid, grillalad) meisterdamiselt. Selleks tehakse koostööd näiteks kooli või kohalike ettevõtjatega, piirkonna uute kortermajade arendajatega. Sobilik koostöövorm ideede hankimiseks on näiteks rohehakatoniid, koostöö kooli loovtööde raames jms.

5.3.2 Toetuste kaasamise võimekuse loomine ja toetuste aktiivne taotlemine

Korteriühistud ja piirkonna mittetulundusühing arendavad oma toetuse kaasamise võimekust. Ühelt poolt tähendab see **teadmiste ja teadlikkuse tõstmist toetusvõimalustest**. Teiselt poolt aga ka laiemat kompetentside arendamist erinevates teemades nagu näiteks selles, mida tähendab energiakogukond, mis on kogukonnaaia mõte ja kuidas seda kasutada kogukonna ühiste huvide nimel, kuidas teha koostööd omavalitsusega. Sel eesmärgil osaletakse erinevates teemakohastes loengutes, töötubades, infoseminaridel ning korraldatakse vallavalitsusega koostöös piirkonnas endas harivaid üritusi.

Otsitakse võimalusi omatulude suurendamiseks lisaks võimalikele liikmemaksudele ka ühises majandustegevuses - nt keldrite kasutusele võtmisega, kogukonnaaia toodangu müügiga, ürituste korraldamisega piirkonnas. Näiteks kui piirkonda on rajatud kogukonnaaed koos kasvuhoonetega, kus kasvatatakse aiasaadusi endale ja müügiks ning kogukonnaaia osaks on ka mesila.

Suuremate tööde rahastamiseks taotletakse raha KOV toetusmeetmetest ja valla kaasavast eelarvest, samuti LEADER tegevusgrupi programmide taotlusvoorudest jms riigi keskvalitsuste kogukondadele suunatud toetusmeetmetest.

Elva valla kõrge digitaalne areng hõlbustab samuti erinevate toetuste taotlemist. Nooruse piirkonna teekaardi loomise protsessi kestel tutvustati elanikele erinevaid digiplatvorme, mille kaudu on võimalik omavalitsuse teenuseid lihtsasti leida või taotleda (SPOKU, ARNO, VOLIS, ARCGIS, AMPHORA) ning ka toetusmeetmeid, mida omavalitsus vastavalt kehtestatud korrale jagab (Elva valla kaasav eelarve; elamute ja piirdeaedade värvimise toetus; parklate ja prügimajade rajamise toetus, lammutustoetus jms).

Joonis 11 Elva valla digitaalsed taotlusplatvormid

Tulevikus on lisaks kohalikele toetusmeetmetele omavalitsusel plaanis suunata kogukonnale infot ka teistest kavandatavatest toetusmeetmetest (LEADER, KREDEX jms). Oluliseks peetakse ka kogemuskohatumiste korraldamist erinevate gruppidega näiteks teised korteriühistud, Eesti Korteriühistute Liit jm.

5.3.3 Vahetusmajanduse ja pop-up kaubanduse arendamine

Korteriühistute ja piirkonna mittetulundusühingu võimekuse kasvades võetakse piirkonnas kasutusele mitterahalist panust/tööd arvestavad majandusmudelid, kus ühiskondlik töö ja hooldustasude maksmine on võrdväärsed võimalused õiglase panuse andmisel. Selle eelduseks on tõsiasi, et paljudel inimestel on võimalusi vabatahtliku praktilise töö jaoks ning osadel ka tahet selleks. Kogukondliku panuse ühtlasemaks jaotamiseks rakendatakse töövautšerite süsteemi: lisaks kogukonnaaiandusele, hooldustöödele väärtustatakse näiteks ka vanaemade ja vanaisade panust laste hoidmisel, noorte panust koduloomade eest hoolitsemisel vms.

Korraldatakse ühiseid (heategevuslikke) üritusi (kogukondlik moetaika, kirbuturg, festival), mis kogukondliku sidususe ja elanike heaolu tõstmise kõrval võimaldavad ka teenida täiendavat tulu, mille arvelt saab lahendada piirkonna probleeme.

MTÜ sissetulekuid täiendatakse öko-kogukondliku mudeli ülesehituse ja majandamise kompetentside tutvustamise ning mudeli koolitamisega, samuti kogukondliku paranduskoja (väliste) tellimustööde arvelt.

6. Kasutatud metoodika

Nooruse piirkonna teekaardi valmimine on osa Euroopa Liidu toetatud projektist **drOp**, kus Elva Nooruse tänava kortermajade piirkond on üks kolmest projektis käsitletavast linnapiirkonnast, mida soovitakse muuta targaks ja oma elanikke tihedalt kaasavaks linnaosaks.

Projekti eesmärk on olnud rakendada osaluspõhiseid linnauuenduse strateegiaid sh väikelinnades nagu Elva, liikudes klassikalisest valitsuskesksest lähenemisest koostöö mudeli poole (**drOp koosloome mudel**), kus kodanikud mängivad linna arengus kesket rolli. See aitab ühendada elanike tegelike vajadusi kohalike poliitikate ja arengustrateegiatega. drOp koosloome mudel on osa **integreeritud renoveerimise metoodikast (IRM)**, mis soodustab kodanikualgatust ja kohalike elanike juhtivat rolli linnaarengus. Seda metoodikat rakendati esmalt Hispaanias, Ermua linnas Santa Ana piirkonnas ning seal kogutud õppetunde ja kogemusi kasutati omakorda projekti järgijalinnades - Elva (Eesti) ja Matera (Itaalia). Projekti lõppfaasis koostatud teekaardi loomise eesmärk on aidata kaasa Nooruse piirkonna kortermajade renoveerimisele, majandustegevuse elavdamisele, linnaruumi uuendamisele ning kaasava ja kokkuhoidvama kogukonna loomisele.

IRM on etapiviisiline protsess, mis toetab linna sotsiaal- ja ka korterelamute piirkondade uuendamisel. IRM koosneb kolmest järjestikusest etapist: **strateegiline, disain- ja sekkumisfaas**. Oluline on see, et IRM metoodika lähtub **ühisloome põhimõttest**, kaasates kodanikke ja teisi sidusrühmi igas etapis. Lisaks tagab see, et need kolm faasi on kooskõlas kohaliku majandusarengu ja sotsiaalse innovatsiooni mudelitega, edendades sotsiaalset ja majanduslikku arengut naabruskonna tasandil.

IRMi rakendamine Elvas koosnes mitmest etapist, nagu nähtub Tabelis 2.

Tegevus	Aeg	Tulemus
Baasanalüüs	Alates 01.03.2023	Erinevaid andmeallikaid kasutades koostati Nooruse piirkonna baasanalüüs, mis hõlmas kohalike eripärade ja takistuste kaardistamist, kuid ka majanduslikku, sotsiaaldemograafilist ja ruumilist analüüsi. Baasanalüüsi täiendasid kohapealsed paikvaatlused.
Kohtumine elanikega, küsitluse korraldamine	28.09.2023	Kohaliku kogukonnaga kohtumine Nooruse piirkonnas. Digiküsitluse täitmine, kättesaadavuse tagamiseks ka küsimustiku täitmine kohtumisel.
Sidusrühmade kaardistamine	Alates 01.06.2023	Kohalike sidusrühmade kaardistamine (elanikud, korteriühistud, ettevõtted, organisatsioonid jpm), sh nende rollide mõistmine.
TÖÖTUBA 1 Elanike ja sidusrühmadega	17.01.2024	Esimese töötoa käigus arutati kogukonna vajaduste ja motivatsioonide üle ning kaardistati piirkonna tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud (sisend SWOT analüüsi).
TÖÖTUBA 2 elanike ja sidusrühmadega	13.03.2024	Teises töötoas alustati Nooruse piirkonnale tulevikustsenaariumide loomist (vt ptk 3), mis aitavad mõista piirkonna potentsiaalseid arengusuundi ja nende rakendumise mõju kogukonnale ning kohalikule majandus-, ettevõtlus- ja looduskeskkonnale.
TÖÖTUBA 3 elanikega	02.10.2024	Kolmandas töötoas valiti eelmise töötoa käigus loodud stsenaariumidest välja sobivaim ning sõnastati piirkonna eesmärgid ja visioon.
Strateegia- ja tegevusplaani koostamine	Alates 02.10.2024	Võttes arvesse töötubade käigus saadud kogukonna tagasisidet ning tehtud harjutusi ja kardistusi, koostati Elva Nooruse piirkonna teekaart.
TÖÖTUBA 4 Teekaardi valideerimine kogukonnaga	26.03.2025	Koos kohaliku kogukonna ja sidusrühmadega valideeriti teekaardi tegevused ning seati järjekorda nende prioriteetsus.
Teekaardi avaldamine ja rakendama asumine	Alates 10.04.2025	Teekaart avalikustatakse Elva valla kodulehel ning edastatakse Nooruse piirkonna elanikele e-posti teel. Teekaardi rakendamise esimesed kokkulepped sündisid juba 26.03.2025 valideerimise töötoas.

Tabel 2 Nooruse piirkonna teekaardi loomise protsess

Nooruse piirkonna visiooni loomine ja tegevuskava koostamine on toimunud kogukonna ja kohaliku omavalitsuse ühisloomena. Elanikke, erinevaid huvigruppe ja spetsialiste kaasates korraldati mitmeid töötubasid (Tabel 2). Kohtumistest on välja kujunenud aktiivne huvigrupp, kellega kokku lepitud tegevuskava soovitakse ellu viima hakata. Protsessis on esikohale seatud eelkõige Nooruse piirkonna elanike huvid ja soovid, suunatud elanikke kodanikuaktiivsusele ja -vastutusele aga antud ka võimalus toetuda kohaliku omavalitsuse teadmistele ja toetusvõimalustele. Tegevuskava elluviimise võtmeks on kindla kontaktisiku määramine kohalikus omavalitsuses Nooruse tänava aktiivgrupiga suhtlemisel, elanikest koosneva juhtgrupi loomine ning suhtlusplatvormi toimimise tagamine. See võimaldab digitaalsete toetusmeetmete kasutamisele suunamist ja koolitusvõimaluste tutvustamist, õppereiside kavandamist, et soodustada elanikkonna aktiivset osalemist sotsiaalse protsessi kaudu avaliku ruumi arendamisel.

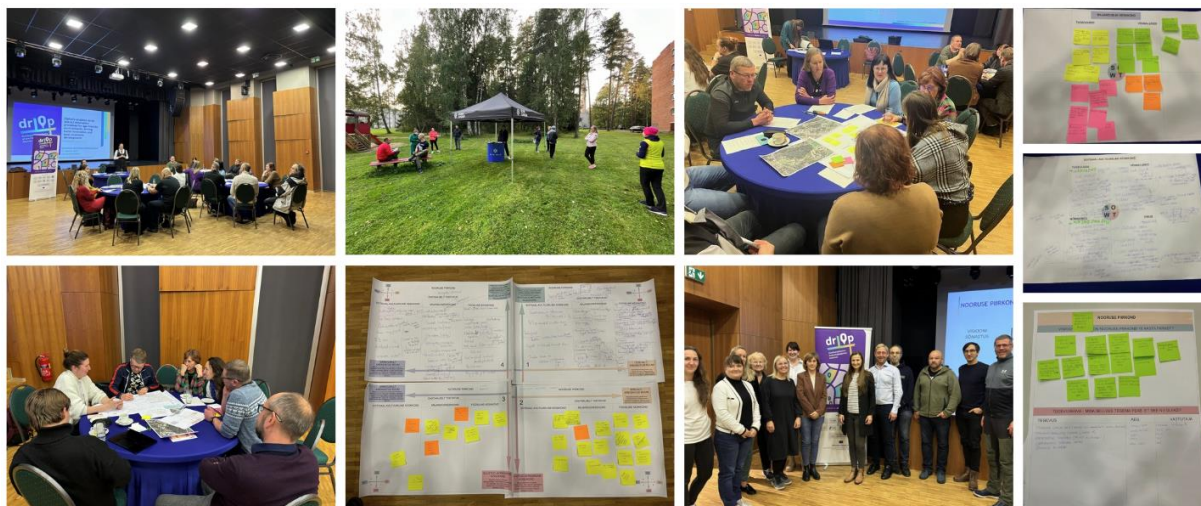

Foto 4 Nooruse piirkonna elanike, sidusrühmade ja kohaliku omavalitsuse ühisloome protsess

Foto 5 Nooruse piirkonna elanike aktiivgrupp ja drOp projekti meeskond valideerimiskohtumisel